

דף ד.

עין משפט א.

יור"ד סימן תב סעיף יב

יב. מי שמת לו מת ולא נודע לקרובו אין חובה שיאמרו לו, ואפי' באביו ואמו ועל זה נאמר "מוציא דבה הוא כסיל". ומותר להזמין לסעודת אירוסין ונישואין וכל שמחה כיון שאינו יודע. מ"מ אם שואל עליו אין לו לשקר ולומר חי הוא שנאמר "מדבר שקר תרחק".

הגה: מ"מ בכנים זכרים נהגו להודיעם כדי שיאמרו קדיש אכל בכנות אין מנהג כלל להודיעם.

הגה: מצוה להתענות יום שמת בו אביו או אמו, ומתענין יום המיתה ולא יום הקבורה, אם לא שזה למי שהיה בקבורה ולא היה ביום המיתה.

הגה: אם אירע יום השנה ביום שאין אומרים בו תחנון, אין מתענין כלל, ואם מתו באדר ונתעברה השנה העיקר להתענות באדר ראשון אע"פ שיש חולקין, כן עיקר ע.

הגה: אם מתו בשנת העיבור באדר שני מתענה ג"כ באדר שני בשנה מעוברת. ואין לאכול בסעודה בליל שמת בו אביו או אמו.

הגה: חל תענית זה בערב שבת דינו כשאר תענית. ועיין באו"ח סי' רמ"ט, ואם השלים פעם אחת ינהג כך כל ימיו.

עין משפט ב.

יור"ד סימן תב סעיף ב

ג. השומע שמועה רחוקה אין צריך לנהוג כל דין אבילות אלא די לו

ס. ואם זה בחול המועד שצריך לנהוג אבילות בצינעא והוא צער גדול ואריכות האבל, אסור משום "מוציא דיבה הוא כסיל". ברכי יוסף.

ע. ובאו"ח סי' תקס"ח כתב הרמ"א דיש מחמירין להתענות בשניהם.

בחליצת מנעל^פ, ומותר במלאכה ורחיצה וסיכה ותשמיש ובתלמוד תורה. ואם היה עוסק בתורה או במלאכה ובאה לו שמועה רחוקה מפסיק שעה אחת משום אבילות וחוזר למה שבידו, אבל אם היה מניח תפילין א"צ לחולצין.

עין משפט ג.

יור"ד סימן שפב סעיף א

א. נעילת הסנדל דוקא של עור^ז אסורה, אבל בשל בגד או גמי או עץ מותר, שאין מנעל אלא של עור ואם זה עץ מחופה עור אסור.

עין משפט ד.ה.

יור"ד סימן תב סעיף א

א. מי שבתוך ל' יום הגיעה לו השמועה אפי' ביום ל' עצמו הרי זו שמועה קרובה וחייב לנהוג שבעת ימי אבילות מיום שהגיעה אליו השמועה, וקורע ומונה ל' יום. כללו של דבר יום שמועה הקרובה בתוך ל' יום, כיום הקבורה עצמה.

ב. שמע מיום ל' ואילך א"צ לנהוג אלא שעה אחת, לא משנה אם שמע ביום או בלילה, ואפי' שמע על אביו ואמו הדין כן, והוא לענין גזירת שבעה, אבל לענין ל' נוהג על אביו ואמו בתספורת עד שיגערו בו חביריו, ובגיהוץ עד שיגיע הרגל ויגערו בו. ולענין שאילת שלום ולהכנס לבית המשתה מונה מיום המיתה, ע"כ אם באה לו שמועה על אביו או אמו אחר י"ב חודש אינו נוהג אלא יום אחד אף בגזירת ל'.

עין משפט ו.

יור"ד סימן רפב סעיף א

א. אין מליץ אלא כשתנץ^ק החמה ביום שמיני ללידתו.

פ. או דבר אחר כמו כפיית המטה אם אין לו מנעלים לחלוץ אותם.

צ. מברייתא במו"ק ט"ו ע"ב ויליף לה מיחזקאל שם.

ק. ממשנה מגילה דף כ' ע"א, ושבת קל"ב ע"א ודרש לה מפסוק.

ואם מל משעלה עמוד השחר יצא, כ"כ הב"י מהמשנה בפ"ב דמגילה, והיינו בשעת הדחק

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחודר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

הגה: **מל משעלה עמוד השחר יצא.**

א. **ב. כל היום כשר ל' למילה, אלא שזריזין מקדימין למצוה ומלין מיד בבוקר.**

אפי' מילה שלא בזמנה אינה אלא ביום ש.

הגה: **עבר ומל בלילה, צריך להטיף ממנו דם ברית ת' ביום.**

הגה: **מל בתוך ח' ימים וביום, יצא א.**

עין משפט ז. **או"ח סימן תלא פעיף ב**

ב. **יזהר שלא יתחיל ב' בשום מלאכה ולא יאכל עד שיבדוק, ואפי' אם**

שאם לא ימולו בעמוד השחר, לא יוכלו למולו ביום ח'. ראשון לציון ע"ש.

ר. **מברייתא בפסחים דף ד' ע"א.**

ש. **מברייתא יבמות ע"ב ע"א וכת"ק.**

ת. **ונלמד ממה שאמרו דאם מל משעלה עמוד השחר יצא, מכלל דלפני כן בלילה לא יצא, הגאון אות ד'. וכתב הט"ז בס"ק ב' דדברי הרמ"א תמוהין דמשמע שזה חיוב לחזור ולהטיף ממנו דם ברית, וא"כ אפי' בשבת יחזור ויטיף וזה אינו דלא מצינו שיחזור ויטיף בשבת, וא"כ פשוט שאין זה אלא חומרא ובשבת לא יעשה כן.**

ועוד הקשה, בסיפא כתב הרמ"א דאם מל בתוך ח' וביום יצא, ומשמע דא"צ אפי' להטיף דם ברית בשמיני, ומאי שנא מרישא דודאי לא עדיף תוך ח' מבלילה, וכך מוכח מסי' רס"ד, דתוך ח' לא הוי מילה כלל ונשאר בצ"ע, והש"ך הסכים בדין דאם מל בתוך ח' חוזר ומטיף דם ברית אחרי שמונה, ובזה לא ניתנה שבת לידחות, אבל אם מל בלילה שלא יצא אפי' בדיעבד, י"ל דצריך להטיף ממנו אפי' בשבת. ועיין במ"ש בספר ראשון לציון.

א. **וא"צ להטיף ממנו דם ברית כמו במלו בלילה, וכתב הב"י דשני דינים אלו סותרים זה את זה, ועיין בט"ז ובש"ך ובאות הקודם.**

ב. **והצ"ח שעה קודם הלילה אסור, ודוקא במלאכה ואכילה וכדומה אסור חצי שעה קודם, אבל בלימוד אין לבטל מת"ת קודם זמן הבדיקה, ויש אומרים דגם בלימוד אין ללמוד חצי שעה קודם. כה"ח אות י"א.**

מי שלא בדק בלילה אסור במלאכה ולא באכילה עד שיבדוק. שם אות י"ב ממ"א. ובטעימה בעלמא מותר, כ"ח ממהרי"ל. וטעימה היינו פירות או כביצה פת כמ"ש בסי' רל"ב, מ"א ס"ק ד', אבל בח"א כתב כזית פת.

ומחמשת מיני דגן יותר מכביצה אסור כמו בפת. כה"ח אות ט"ו.

יש לו זמן קבוע ללמוד ^א לא ילמד עד שיבדוק, ואם התחיל ללמוד ^ד מבעוד יום לא יפסיק.

הגה: וי"א דמפסיק ^ה וכן נראה עיקר.

עין משפט זז. יור"ד סימן רצא פ"ב

ב. השוכר בית מחבירו, חייב השוכר ^ו לקבוע בה מזוזה ולתקן מקום

ג. ^ז היינו ללומד בביתו אבל אם אומר שיעור הלכה בין מנחה למעריב בביכנ"ס מותר לומר השיעור, והיינו שיעור בלא פילפול, אבל דעת הפר"ח והט"ז דגם זה אסור אחר זמן תחילת הבדיקה. כה"ח אות ט"ז. ואם ציוה לחבירו להזכירו בתחילת הבדיקה מותר. כה"ח אות י"ז.

^ח ומי שלא התפלל מעריב ולא קרא ק"ש והגיע זמן הבדיקה יבדוק תחלה ואח"כ יתפלל, אם לא שרגיל להתפלל בבכנ"ס ובעשרה שאז יתפלל ואח"כ יבדוק, וי"א דבכל אופן יתפלל קודם שיבדוק. כה"ח אות י"ח.

ד. אפי' במקרא ושאר עניני חכמה, כה"ח אות י"ט. והיינו שהתחיל בהיתר מבעוד יום, ומ"מ כתב הכה"ח באות כ"ג דאפי' בלימוד והתחיל בהיתר מפסיק בזמן הבדיקה. כה"ח אות כ'.

ה. כך פסק הלבוש והב"ח, וכ"ש אם התחיל באכילה או במלאכה דמפסיק. כה"ח אות כ"ג.

ו. כמבואר בחו"מ סי' ק"צ, קצ"א, קצ"ב. אבל אם עדיין לא קנאו אפי' נתן לו המפתח א"צ לבדוק דהו"ל כמי שהפקיד המפתח ביד אחר, מ"א ס"ק א', ופר"ח. וזה לדעת השו"ע שפסק כמו הר"ן דבעינן תרתי, קנין ומסירת המפתח לשוכר, אבל לדעת התוס' כיון שהמפתח ביד השוכר אע"פ שעדיין לא קנה חייב לבדוק, וראוי לחוש לסברת ב' הפירושים, אבל הפר"ח וכן נראה דעת הגאון כדעת השו"ע והר"ן דבעינן תרתי. כה"ח אות ב'.

^ט בהפקיד אדם המפתח שלו ביד אחר, גם לדעת התוס' אין הנפקד חייב בבדיקה רק כשרוצה להחזיק במקום ולקנותו כמושכר לו. מ"מ אם הפקיד הבית ביד אחר צריך לבדוק הבית כיון שמסר לו המפתח וכל שמירת הבית, כ"כ בחקת הפסח. כה"ח אות ג'.

^י ואם קנה אותו ביום י"ג השוכר באחד מהדרכים ששכירות נקנית אבל המפתח עדיין אצל המשכיר. כתב הב"ח דלדעת התוס' השוכר חייב אבל הפר"ח כתב דלדעת התוס' בכה"ג המשכיר חייב כיון שהמפתח בידו. כה"ח אות ד'.

קביעתה ז.

הגה: אפי' שכר הבית בחזקת שיש לו מזוזות, לא הוי מקח טעות ח.

ב. ג. כשיצא מהבית לא יטול ט המזוזה בידו.

הגה: ואם מקפיד על ערכה המשכיר צריך לשלם לו י.

ב. ד. שכר הבית מעכו"ם או ששכרו לעכו"ם, נוטלה ויוצא.

הגה: עכו"ם שביקש שיתנו לו מזוזה ורוצה לקובעה בפתחו אסור ליתנה לו כ, ואם יש חשש איבה או חשש שירע לישראל בשביל זה מותר.

ז. ודוקא בשוכר, שגוף הבית עדיין של המשכיר אם עיכב המפתח בידו עליו חיוב הבדיקה, אבל במוכר כיון שאין לו בגוף הבית דבר אחרי מכירתו גם אם עיכב המפתח בידו החיוב על הקונה לבדוק. כה"ח אות ה'.

ח. אבל בית שאינו נעול אם כבר החזיק בו השוכר חייב לבדוק גם בלי מסירת המפתח. כה"ח אות ז'.

ט. אבל המשכיר בית לעכו"ם ביום י"ג אע"פ שמסר המפתח לעכו"ם חייב המשכיר לבדוק. כה"ח אות ח'.

ט. כיון שהחמץ שלו ועדיין הבית מעוכב אצלו. ואפשר לדעת הי"א בסעיף ג' במקום שמשלמים שכר הבדיקה כאן צריך השוכר לשלם למשכיר שכר הבדיקה כיון שהשוכר קנהו והחזיק בו. ומסתבר דאינו חייב בשכר הבדיקה כיון דאיהו אפסיד אנפשיה שלא מסר המפתח לשוכר.

י. ובעניין דין קים לי בדיני ממונות אם יכול המוחזק לומר קים לי כסברה פלונית, כתב בכה"ח אות י"א דבארץ ישראל כולה ובארץ מצרים אין נוהגים לומר קים לי נגד פסק מר"ן בשו"ע ובב"י וכמ"ש הברכי יוסף בחו"מ סי' כ"ה אות כ"ו, כ"ז, כ"ח. וכ"כ ברב פעלים ח"ב בחו"מ סי' ב' שגם בבגדא"ד אין אומרים קים לי נגד מר"ן ומוציאין הממון מיד המוחזק. וה"ה בארץ הודו. ובארץ תימן לא מצי בע"ד לומר קים לי נגד פסק הרמב"ם, מברכי יוסף שם.

ואם הנתבע הוא במקום שנוהגים לומר קים לי אף שהתובע מא"י יכול לומר קים לי נגד מר"ן כמקומו של הנתבע. כה"ח אות י"ד.

י. ואפי' אין דעתו להכנס לגור רק אחרי פסח חל עליו חובת הבדיקה.

כ. ולא סומכין על החזקה היכא דאפשר לברר הדבר. כ"כ הב"י בשם הר"ן. ט"ז ס"ק ג'.

עין משפט ט.

או"ח סימן תלו סעיף א

א. המשכיר בית לחבירו ל לצורך י"ד בניסן ואילך וקנאו באחד הדרכים ששכירות קרקע נקנית בו מ' דהיינו בשטר בכסף או בחזקה או בקנין סודר, אם לא מסר לו המפתח לשוכר נ וחל ליל י"ד בניסן על המשכיר ס

ל. מברייתא בפסחים דף ד' וכפי' הר"ן. והיינו שהשכיר לו ביי"ג לצורך י"ד בניסן והלאה.

מ. כמבואר בחו"מ סי' ק"צ, קצ"א, קצ"ב. אבל אם עדיין לא קנאו אפי' נתן לו המפתח א"צ לבדוק דהו"ל כמי שהפקיד המפתח ביד אחר, מ"א ס"ק א', ופר"ח. וזה לדעת השו"ע שפסק כמו הר"ן דבעינן תרתי, קנין ומסירת המפתח לשוכר, אבל לדעת התוס' כיון שהמפתח ביד השוכר אע"פ שעדיין לא קנה חייב לבדוק, וראוי לחוש לסברת ב' הפירושים, אבל הפר"ח וכן נראה דעת הגאון כדעת השו"ע והר"ן דבעינן תרתי. כה"ח אות ב'.

ו. בהפקיד אדם המפתח שלו ביד אחר, גם לדעת התוס' אין הנפקד חייב בבדיקה רק כשרוצה להחזיק במקום ולקנותו כמושכר לו. מ"מ אם הפקיד הבית ביד אחר צריך לבדוק הבית כיון שמסר לו המפתח וכל שמירת הבית, כ"כ בחקת הפסח. כה"ח אות ג'.

ז. ואם קנה אותו ביום י"ג השוכר באחד מהדרכים ששכירות נקנית אבל המפתח עדיין אצל המשכיר. כתב הב"ח דלדעת התוס' השוכר חייב אבל הפר"ח כתב דלדעת התוס' בכה"ג המשכיר חייב כיון שהמפתח בידו. כה"ח אות ד'.

ח. ודוקא בשוכר, שגוף הבית עדיין של המשכיר אם עיכב המפתח בידו עליו חיוב הבדיקה, אבל במוכר כיון שאין לו בגוף הבית דבר אחרי מכירתו גם אם עיכב המפתח בידו החיוב על הקונה לבדוק. כה"ח אות ה'.

ט. אבל בית שאינו נעול אם כבר החזיק בו השוכר חייב לבדוק גם בלי מסירת המפתח. כה"ח אות ז'.

י. אבל המשכיר בית לעכו"ם ביום י"ג אע"פ שמסר המפתח לעכו"ם חייב המשכיר לבדוק. כה"ח אות ח'.

לבדוק ע, ואם משמסר לו המפתח חל ליל י"ד על השוכר לבדוק פ.

עין משפט י.

או"ח סימן תלז פעיף ב

ב. השוכר בית מחבירו ביום י"ד ואינו יודע אם הבית בדוק, אם המשכיר בעיר ישאלנו ז, ואם אינו בעיר חזקתו שהוא בדוק ק, ומבטל בלבו.

דף ד:

עין משפט ב.

או"ח סימן תלז פעיף ב

עיין לעיל דף ד. עין משפט אות י

עין משפט ג.

או"ח סימן תלז פעיף ד

ד. בית שהוחזק שלא בדקו המשכיר ואמרו האשה או קטן אנו בדקנוהו

ע. כיון שהחמץ שלו ועדיין הבית מעוכב אצלו. ואפשר לדעת הי"א בסעיף ג' במקום שמשלמים שכר הבדיקה כאן צריך השוכר לשלם למשכיר שכר הבדיקה כיון שהשוכר קנהו והחזיק בו. ומסתבר דאינו חייב בשכר הבדיקה כיון דאיהו אפסיד אנפשיה שלא מסר המפתח לשוכר.

ו. ובעניין דין קים לי בדיני ממונות אם יכול המוחזק לומר קים לי כסברה פלונית, כתב בכה"ח אות י"א דבארץ ישראל כולה ובארץ מצרים אין נוהגים לומר קים לי נגד פסק מר"ן בשו"ע ובב"י וכמ"ש הברכי יוסף בחו"מ סי' כ"ה אות כ"ו, כ"ז, כ"ח. וכ"כ ברב פעלים ח"ב בחו"מ סי' ב' שגם בבגדא"ד אין אומרים קים לי נגד מר"ן ומוציאין הממון מיד המוחזק. וה"ה בארץ הודו. ובארץ תימן לא מצי בע"ד לומר קים לי נגד פסק הרמב"ם, מברכי יוסף שם.

ואם הנתבע הוא במקום שנוהגים לומר קים לי אף שהתובע מא"י יכול לומר קים לי נגד מר"ן כמקומו של הנתבע. כה"ח אות י"ד.

פ. ואפי' אין דעתו להכנס לגור רק אחרי פסח חל עליו חובת הבדיקה.

צ. ולא סומכין על החזקה היכא דאפשר לברר הדבר. כ"כ הב"י בשם הר"ן. ט"ז ס"ק ג'.

ק. כיון דמצוה מדרבנן היא שמן התורה די בכיטול. ב"י בשם הר"ן. אבל אם מוחזק לנו שלא בדק אין אומרים חזקתו בדוק. ב"ח. כה"ח אות כ'.

הם נאמנים ר, והוא שיהיה לקטן דעת ש לבדוק.

עין משפט ד. או"ח סימן תלז סעיף ג.

ג. המשכיר בית לחבירו בחזקת שהוא בדוק ה ונמצא שאינו בדוק על השוכר לבדוק ואין זה מקח טעות, ואפי' במקום שבודקים בשכר, שהרי מצוה הוא עושה.

הגה: וי"א דצריך המשכיר להחזיר לשוכר שכר הבדיקה א הואיל והתנה שהוא בדוק.

ר. משום דבדיקת חמץ מדרבנן מגמ' פסחים דף ד'. ולדעת הפר"ח אפי' באיתחזק איסורא נאמנים אשה וקטן בדבר דרבנן ודלא כרמ"א ביור"ד סי' קכ"ז. כה"ח אות ל"ה.

ש. היינו בהגיע לחינוך. כה"ח אות ל"ט.

ת. והיינו ביום י"ד, כ"כ הב"י מהר"ן ויש חולקין אפי' ביום י"ג. כה"ח אות כ"ו.

א. וזו סברת הרמב"ן, וה"ה דס"ל דמה שאמרו שניחא ליה למעבד מצוה בממונו, היינו בדבר שאין בו חסרון כיס כגון שיכול אחר לברך על הטלית שלו. כה"ח אות ל'. וכתב הב"ח דאין להוציא מיד המוחזק.